

POSUDEK ŠKOLITELE

Jméno disertanta:	JUDr. Hana Šimánová
Téma práce:	Důkazní břemeno v trestním řízení
Rozsah práce	261 stran vlastního textu
Datum odevzdání práce:	10. 9. 2024

1. Aktuálnost (novost) tématu

Téma je aktuální v souvislosti se snahou o rekonstrukci trestního procesu. V různých verzích věcného záměru se objevují teze o zavedení důkazního břemene. Přitom současný trestní řád důkazní břemeno neobsahuje. Doktrína se k možnostem zavedení důkazního břemene v trestním řízení staví rezervovaně a do značné míry odmítavě. Jako nemyslitelné se jeví, že by důkazní břemeno mohlo tížit obviněného, kterému svědčí zásada presumpce nevin. Ač již byla zpracována disertace na obdobné téma, stále je zde značný prostor k úvahám.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Zpracování daného tématu vyžaduje hlubší teoretické znalosti trestního práva procesního, jeho historických kořenů. Zpracování se neobejde bez znalosti práva ústavního. Podstatný je lidskoprávní rozměr a příslušná judikatura Ústavního soudu ČR a Evropského soudu pro lidská práva. Téma je proto dosti náročné, neboť jeho komplexní zpracování vyžaduje mnohdy řešení otázek, které jsou z podstatné části dosud naukou detailně nerozpracované.

3. Formální a systematické členění práce

Práce je členěna v úvod, šest kapitol a závěr. Pro snazší orientaci v rámci kapitol práce využívá autorka členění na podkapitoly, oddíly a pododdíly. Struktura je vystavěna logicky. Disertantka přitom postupuje od obecných východisek ke konkrétnějším otázkám. Úvod je představením disertační práce a jejího tématu, vymezením cíle práce, výzkumných otázek a hypotéz, struktury práce a metod práce.

První kapitola přibližuje dokazování v trestním řízení z pohledu jeho smyslu, účelu, terminologie. Nejde pouze o přejímání definic z učebnice (komentáře), disertantka se zaměřuje na specifika, která jí umožňují formulovat východiska pro následné úvahy. Je pozoruhodné, jak propracovaná je tato část a jak dokázala vystihnout podstatu zkoumané problematiky.

Na to přímo navazuje druhá kapitola, která sumarizuje dosavadní pohled na důkazní břemeno v trestním řízení v tuzemsku. Jde o komplexní a vyčerpávající přehled dosavadních názorů. I zde oceňuji destilaci mnohdy nikoliv na první přečtení srozumitelných zdrojů do podoby velmi přístupné a srozumitelné i čtenáři, pro kterého je problematika nová.

Třetí kapitola se zabývá důkazním břemenem v jiných právních odvětvích. Je logické, že se disertantka obrací na jiné typy procesů, které jsou alespoň částečně ovládnuty břemeny tvrzení a důkazními. Lépe tak lze pochopit jejich podstatu a důvody, které pro stanovení břemen vedou. Disertantka si je vědoma specifik jednotlivých typů řízení, jejich povahu a

účelu, přesto kapitolu zakončuje myšlenkou, že je možné rozdílné důkazní zatížení odlišných subjektů v závislosti na jejich povaze (především rozdíly mezi fyzickou a právní osobou).

Čtvrtá kapitola je pojednáním o systému břemen v adversárním typu trestního procesu, kterému je důkazní břemeno vlastní. Disertantka poukazuje na různé typy důkazních břemen (především *burden of proof* a *evidential burden*) a nabízí jejich přirovnání s naším dělením důkazních břemen. Výklad pokračuje pojednáním o důkazním standardu a průběhu adversárního řízení. Důraz je kladen na břemeno tížící obviněného.

Důkazní břemeno z evropské perspektivy je obsahem kapitoly šesté. Výklad počíná přehledem judikatury ESLP a SD EU k otázce důkazního břemene, přesněji řečeno jde o rozbor judikatury ve vztahu k presumpci nevinny a pravidla *nemo tenetur* (...). Za velmi zajímavou považují komparativní část, jejíž vyznění je podle mého mínění velmi blízké názorům české nauky (a připuštěním některých domněnek), snad v širším rozsahu s výjimkou pomluvy, kdy pravdivost svých tvrzení obvykle prokazuje obviněný, a legálnosti původu majetku.

V poslední kapitole disertantka na podkladě předchozí analytické části vede podložené úvahy o důkazním břemenu a o možnosti jeho přenesení na obviněného. Autorka navrhuje vlastní definici důkazního břemene v trestním řízení, která je založena na získaných poznatcích. Obdobně podložená je i kategorizace důkazního břemene. Tabulka na str. 229 velmi dobře demonstruje a shrnuje předchozí výklad. Autorka připouští přenesení důkazního břemene na obviněného ve vybraných oblastech. Pokud jsem na vnímal dobře, přikláníla by se k omezenému zavedení důkazního břemene obviněného u pomluvy a u exkulpačního důvodu podle § 8 odst. 5 TOPO.

Závěr shrnuje poznatky učiněné v průběhu disertační práce, obsahuje zhodnocení dosažení cíle práce (a potvrzení / vyvrácení jednotlivých hypotéz).

4. Vyjádření k práci, zda byl zamýšlený záměr disertační práce odpovídajícím způsobem zpracován

Disertantka si v úvodu práce stanovila řadu dílčích cílů, fakticky však míří ke kardinální otázce, která zní: Je přípustné přenesení důkazního břemene v trestním řízení na obviněného?

Zamýšlený záměr disertační práce byl odpovídajícím způsobem zpracován, neboť disertantka vynikajícím způsobem rozvinula obecná východiska, z něho pramenící úvahy, které konfrontovala s názory v науce, s právní úpravou i judikaturou.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	<p>Mám za to, že cíle práce bylo dosaženo. Práce vytváří a představuje komplexní vhled do problematiky důkazního břemene v trestním řízení. Autorka sama v závěru zhodnotila dosažení cíle práce a potvrdila či vyvrátila v úvodu stanovené hypotézy.</p> <p>Nabízené závěry stejně jako argumentace jsou v mnohém inspirující a budou vyhledávány jako cenný zdroj poznání. Práce má potenciál svou přesvědčivostí ovlivnit dosavadní smýšlení o řešené otázce a možná do budoucna i legislativu.</p>
--------------------	--

Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Práce se zdroji je adekvátní, vyzdvihnout lze podrobnou analýzu značného množství soudních rozhodnutí. Zdroje jsou řádně označeny. Systém na odhalování plagiátů Thesis označil 116 podobných dokumentů s mírou podobnosti 1 %, systém Turnitin shledal celkové procento podobnosti na 11 % při 114 slov v nejdelším úseku podobnosti. Při podrobnějším zkoumání se jedná o řádně odcitované zdroje, míra citací není excesivní. Proto jsem neshledal, že by v některé části byla práce plagiátem.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Seznam použitých zdrojů je četný, obsahuje předpisy, judikaturu a literaturu nejen zdejší, ale i z různých jazykových oblastí (zejména německé a anglické). Lze shrnout, že dizertantka projevila schopnost analýzy dostupných pramenů i potřebné syntézy získaných poznatků.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce odpovídá tématu, občas a vhodně jsou využívány tabulky a schémata pro ilustraci řešené problematiky. Četný výskyt grafů, schémat ani tabulek však nelze s ohledem na volbu tématu a jeho metodické zpracování očekávat. Co však obzvláště vyzdvihují jsou průběžná zdůraznění textu a dílčí shrnutí.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazykově i stylisticky je práce na vynikající, profesionální úrovni. Ocenění hodná je kultivovanost projevu, schopnost složitou problematiku podat srozumitelným způsobem. Dílo je mimořádně čtivé navzdory složitosti zkoumané problematiky.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Občas se lze setkat s obhajobou obviněného, že trestný či byl vyprovokován policií nebo že jeho trestná činnost se vůbec nestala a je pouze obětí zpravodajské hry (a že všichni svědci jsou „agenti BIS“). Je třeba se takovou obhajobou zabývat? Měl by obviněný svá tvrzení prokazovat nebo by měly očitá tvrzení vyvracet? Prosím vezměte tento příklad jako odrazový můstek k zobecňujícím úvahám o důkazním břemenu.

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
---	------------------------------

V Praze dne 8. října 2024

---

prof. JUDr. Tomáš Gřivna, Ph.D.
školitel